

ЦВЕТНИЦА

В НЕДЕЛЯТА СЛЕД ЛАЗАРОВДЕН СЕ ПРАЗНУВА ЦВЕТНИЦА (една седмица преди Великден). Чества се тържественото влизане на Иисус Христос в Йерусалим. За предстоящия еврейски празник Пасха там се били събрали хора от близки и далечни страни. Вестта за възкресението на Лазар вече се носела навсякъде и хиляден народ се стекъл да види Великия Чудотворец. Иисус влязъл в града, яхнал магаре, придружен от учениците си. Народът помислил, че е дошло време за освобождение от римско иго, и почнал да му отдава почести като на земен цар, а пътят му бил постлан с палмови клонки.

По нашите земи не растат палми, затова в памет на евангелското събитие българите донасят от църковните храмове върбови клонки.

ТЕ СА ОСВЕТЕНИ ОТ СВЕЩЕНИК И С ТЯХ СЕ УКРАСЯВАТ ПОРТИТЕ НА КЪЩИТЕ. ЗАТОВА И САМИЯТ ПРАЗНИК СЕ НАРИЧА ОЩЕ ВРЪБНИЦА. С ЧАСТ ОТ ВЪРБОВИТЕ КЛОНКИ СЕ ПРАВИ ВЕНЕЦ, КОЙТО СЕ ПАЗИ ЦЯЛА ГОДИНА В ДОМАШНИЯ ИКОНОСТАС. ВЯРВА СЕ, ЧЕ ТОЙ ПРЕДПАЗВА ОТ ЗЛИ СИЛИ, А АКО СЕ ЗАДАДЕ ГРАДНОСЕН ОБЛАК, ХОРАТА ГО ГЛЕДАТ ПРЕЗ ВЕНЕЦА, ЗА ДА СЕ РАЗПРЪСНЕ И ДА НЕ НАНЕСЕ ВРЕДИ. МОМИТЕ, КОИТО СА ЛАЗАРУВАЛИ ПРЕДИШНИЯ ДЕН, СЕ СЪБИРАТ КРАЙ НЯКОЯ РЕКА, КАТО ВСЯКА НОСИ ВЕНЧЕ И МАЛКО ОБРЕДНО ХЛЕБЧЕ. ПОСЛЕ НА ДЪСЧИЦА ПУСКАТ ВЕНЦИТЕ ДА ПЛУВАТ ВЪВ ВОДАТА И ГЛЕДАТ НА КОЯ ВЕНЧЕТО ЩЕ ИЗЛЕЗЕ НАЙ-НАПРЕД – ТЯ СЕ ИЗБИРА ЗА КУМИЦА И ГИ ЗАВЕЖДА В КЪЩАТА СИ, КЪДЕТО СЕ ГОЩАВАТ.

МАКАР ДА Е СВЪРЗАН С КОНКРЕТНО РЕЛИГИОЗНО СЪБИТИЕ, ЦВЕТНИЦА СЕ ВЪЗПРИЕМА ОТ НАРОДА ПОВЕЧЕ КАТО ДЕН НА МЛАДОСТТА, ПРОЛЕТТА И РАЖДАНЕТО ЗА НОВ ЖИВОТ.

ЦВЕТЯТА

В БЪЛГАРСКИТЕ ПРАЗНИЦИ ЦВЕТЯТА СА ЗНАК НА ПРОЛЕТТА, МЛАДОСТТА, КРАСОТАТА И РАДОСТТА. НАРОДНАТА ПЕСЕН ВЪЗПЯВА РАЗЛИЧНИ ЦВЕТА – БОЖУР, РУЖА, ТРЕНДАФИЛ, БОСИЛЕК... ВЯРВА СЕ, ЧЕ БОЖУРЪТ, ИГЛИКАТА И НЕВЕНЪТ ПРЕДПАЗВАТ ОТ ЛОШИ ОЧИ, УРОКИ И САМОВИЛИ. ГОЛЯМО ЗНАЧЕНИЕ ИМА ЦВЕТЪТ НА БОЖУРА – БЯЛОТО И ЧЕРВЕНОТО СА ЗНАК ЗА МЛАДОСТ И ЗДРАВЕ. ЗАТОВА БОЖУРЪТ СЕ ИЗПОЛЗУВА ПРИ РАЖДАНЕ, КРЪЩЕНЕ И СВАТБА, НО НИКОГА НЕ ПРИСЪСТВА ПРИ СМЪРТ.

БРЪШЛЯНЪТ Е СИМВОЛ НА ЗДРАВЕ И ДЪЛГОЛЕТИЕ. ТОЙ Е ЛЕКОВИТ И ОТВАРА ОТ НЕГОВИТЕ ЛИСТА СЕ ИЗПОЛЗВА ШИРОКО В НАРОДНАТА МЕДИЦИНА. ПО ВРЕМЕ НА СВАТБА ОТ БРЪШЛЯН СЕ ПЛЕТЕ ВЕНЧЕТО НА НЕВЕСТАТА. БОСИЛЕКЪТ Е МНОГО ПОЧИТАНО ЦВЕТЕ, ЗАЩОТО СЕ СМЯТА, ЧЕ ИЗЧИСТВА ВСИЧКО ЛОШО. ЗАТОВА ОТ НЕГО СЕ ПРАВЯТ КИТКИ ЗА РЪСЕНЕ ЗА ЗДРАВЕ, ИЗПОЛЗВА СЕ В СВАТБЕНИТЕ РИТУАЛИ, А ПРИ КРЪЩАВАНЕ ДЕЦАТА СЕ КЪПЯТ В БОСИЛКОВА ВОДА... ЗДРАВЕЦЪТ Е СИМВОЛ НА ЗДРАВЕ. ИЗПОЛЗВА СЕ ВЪВ ВСЯКАВИ РИТУАЛИ ПОРАДИ ВЕЧНОЗЕЛЕНИЯ МУ ЦВАТ.

ТРЕНДАФИЛЪТ СИМВОЛИЗИРА КРАСОТАТА И ПЛОДОРОДИЕТО.

ЧУМИНДЕН

Илюстрация Венцислав Кръстев

На 10 февруари е Чуминден. Тогава българите честват св. Харалампий Чудотворец. Той е бил лечител и хората вярват, че е господар на всички болести. Ала най-много го почитат заради най-страшната от тях – чумата. Затова и неговият празник е известен като Чуминден.

Според българските фолклорни вярвания чумата броди на воля по земята до празника на свети Харалампий, но светецът я око-

ВАВА С ДЕВЕТ ВЕРИГИ И Й ЗАБРАНЯВА ДА ХОДИ СВОБОДНО И ДА МОРИ ХОРАТА.

НА ТОЗИ ДЕН СЛЕД ЦЪРКОВНАТА ЛИТУРГИЯ ЗА ПРАЗНИКА СВЕЩЕНИКЪТ ОСВЕЩАВА В ХРАМА ПЧЕЛЕН МЕД. СЛЕД ТОВА ВКЪЩИ ВСИЧКИ ЯДАТ ОТ НЕГО, ЗА ДА СЕ ПРЕДПАЗЯТ ОТ НАЙ-ЗЛОВЕЩАТА ЗАРАЗНА БОЛЕСТ. КЪЩАТА Е ИЗЧИСТЕНА И ПОДРЕДЕНА, А НА ОБЕД СЕ СЛАГА БОГАТА ТРАПЕЗА. ПРЕКАДЯВА СЕ С ТАМЯН ОТ НАЙ-ВЪЗРАСТНАТА ЖЕНА И В МАХАЛАТА СЕ РАЗНАСЯТ ОТ ВСИЧКИ ЯСТИЯ, КАКТО И ОТ НАМАЗАНА С МЕД ПИТА. НА ЧУМИНДЕН Е ЗАБРАНЕНА КЪЩНАТА РАБОТА.

БЪЛГАРИТЕ СА СИ ПРЕДСТАВЯЛИ ЧУМАТА КАТО СТАРА, ГРОЗНА, ГЪРБАВА И КОСТЕЛИВА СТАРИЦА С ДЪЛГИ И РАЗРОШЕНИ КОСИ. ТЯ Е ОБЛЕЧЕНА В ЧЕРНИ ДРИПИ, А ЛИЦЕТО Й Е КАТО ЧЕРЕП. В ДЪЛГИТЕ СИ КОКАЛЕСТИ РЪЦЕ ДЪРЖИ ЗЛОВЕЩА КОСА, С КОЯТО ПОКОСЯВА ХОРАТА. МОЖЕ СЪЩО ТАКА ДА СЕ ПРЕВРЪЩА ВЪВ ВСЯКАКВИ ЖИВОТНИ – КОКОШКА, МИШКА, КОЗА, ВЪЛК, ЗМИЯ...

ЧУМАТА

СЪЩЕСТВУВА ПОВЕРИЕ, ЧЕ ЕДНО ВРЕМЕ НЯМАЛО ЧУМА. ХОРАТА ОБАЧЕ СТАНАЛИ МНОГО ЗЛИ И ЛОШИ. ЗАТОВА ГОСПОД Я СЪЗДАЛ, ЗА ДА ГИ НАКАЖЕ. ТОЙ Й ДАЛ СЪЩО ТАКА ТЕФТЕР, В КОЙТО ДА ЗАПИСВА ИМЕНАТА НА ВСИЧКИ, КОИТО ЩЕ ПОСТРАДАТ ОТ НЕЯ.

КОГАТО ПРИСТИГНЕЛА В НЯКОЕ СЕЛО, ЧУМАТА ПРИСЯДАЛА ДО ГОЛЯМО ДЪРВО И РАЗПИТВАЛА ЗА СЕЛЯНИТЕ, КОИТО ЖИВЕЯТ ТАМ. ЕДВА СЛЕД ТОВА ТРЪГВАЛА ПО КЪЩИТЕ И КЪДЕТО БИЛО ЧИСТО И ХОРАТА НЕ БИЛИ ТОЛКОВА ГРЕШНИ, ТЯ ГИ ПОЩАДЯВАЛА. А ТАМ, КЪДЕТО ЖИВЕЕЛИ ЛОШИ ХОРА – ИЗМАМНИЦИ, РАЗБОЙНИЦИ, ПОТИСНИЦИ – ВЪРЛУВАЛА НАЙ-МНОГО. ТАКА СИ ОБЯСНЯВАЛИ ЕДНО ВРЕМЕ ЗАЩО В НЯКОИ КЪЩИ ИЗМОРЯВАЛА ВСИЧКИ, А В ДРУГИ НЕ ЗАКАЧАЛА НИКОГО. НАРИЧАТ ЧУМАТА ЧЕРНА, ЗАЩОТО НЕ САМО ХОДЕЛА С ЧЕРНИ ДРЕХИ, НО И ОТКЪДЕТО МИНЕЛА, ХОРАТА ОПЛАКВАЛИ БЛИЗКИТЕ СИ МЪРТВИ И СЕ ОБЛИЧАЛИ В ЧЕРНО.

ШЕВИЦИ

Ирен Ямами

Всеки, който види българските шевици, остава изумен от тяхната красота и хармония. Шевицата е избродирана върху плат украса и много важна част от българската народна носия. В миналото са използвали основно вълнени и по-рядко копринени конци, а едва в по-ново време започнали да шият и с памучни. В различни краища на България шевиците включват геометрични, растителни, животински и човешки фигури.

Българската шевица обаче не е само украса по дрехите. Тя е част от нашата култура и история. Формите, мястото и цветовете на шевицата имат дълбоко значение. В тях народът ни е събрал национални ценности и знания, обичаи и култура, послания и жизнен опит.

Основните цветове, които се използват при бродирането, са белият, червеният и черният. По-рядко се включват зеленият, синият, жълтият и кафявият. Червеният цвят символизира майчината кръв и продължението на живота, пазел от „лоши очи“ и уроки. Белият изразявал чистотата, неопетнената младост и божествената светлина. Зеленият – вечно възраждащия се живот и дървото на живота. Златният – благоденствието, слънцето, огъня и светлината.

Изследователите твърдят, че шевиците представляват знаци и символи с важно послание. В тях българката е вложила своята любов към дома и природата. Така тя се е предавала от майка на дъщеря и се е съхранила хилядолетия наред.

*Тези древни рисунки се шиели за здраве, любов, плодородие, благоденствие. Символизирали са хармонията в света, пазели са, лекували са и са криели тайни. Ето какво означават някои символи в българските шевици: **КОСМИЧЕСКАТА КОСТЕНУРКА** символизира дълголетие, мъдростта и вечността. Изобразява се като ромб с върхове по посоките на света и със залепени два триъгълника от страни.*

► **ПЕТЛЕТО** Е СЛЪНЧЕВ СИМВОЛ, ЗАЩОТО ВЪЗВЕЩАВА ИДВАНЕТО НА НОВИЯ ДЕН.

◀ **ДЪРВОТО НА ЖИВОТА** ИЗРАЗЯВА КРЪГОВРАТА НА ЖИВОТА И СМЪРТТА – ЧРЕЗ РАЗЗЕЛЕНЯВАНЕТО И ОКАПВАНЕТО НА ЛИСТАТА ВСЯКА ГОДИНА. КОРОНАТА НИ НАСОЧВА КЪМ НЕБОСВОДА С НЕГОВИТЕ РЕАЛНИ И СВРЪХЕСТЕСТВЕНИ ОБИТАТЕЛИ. СТВОЛЪТ ПЪК СЪОТВЕТСТВА НА ЗЕМНИЯ, ЧОВЕШКИЯ СВЯТ, А КОРЕНИТЕ СИМВОЛИЗИРАТ ПОДЗЕМНИЯ СВЯТ.

ЩЪРКЕЛЪТ ДОНАСЯ БЕБЕТАТА

Илюстрация Стелияна Донева

В народната митология има многобройни легенди и вярвания за най-различни животни. Едно от тях е, че щъркелите донасят бебетата на техните родители. Това може би е свързано с факта, че завръщането на щъркелите съвпада с разбудянето на природата и с раждането на деца през пролетта. Тъй като много от щъркеловите гнезда са на комините в населени места, хората смятали, че те пускат оттам бебетата. Освен това се вярвало, че където има щъркел, там зли духове не се появяват. Дори се твърдяло, че щъркеловото яйце разваля магиите, а тази къща, на която има щъркелово гнездо, не я удря гръм и не

я хваща пожар. Ако пък случайно се подпалела такава къща, щъркелът носел с клюн вода, за да я гаси. Затова и хората се отнасяли с голяма почит към тях.

В народната митология се разказва, че в древни времена щъркелът бил човек. Един ден Господ го извикал и му възложил задача – трябвало да носи голям сандък с изричната забрана да го отваря. Носил го, носил го щъркелът, но любопитството го изгаряло. Не устоял и отворил сандъка. В този момент оттам изпъзели безброй змии, гущери и жаби. Пръснали се по земята и се изпокрили. Разгневил се Господ и наказал щъркела. Преобразил го в птица с дълги крака и дълга човка. След това му наредил да събере всички пръснали се по земята гадинки. Едва след като успее да прибере и последната, Господ отново щял да му върне предишния човешки образ. Ето защо от този ден натаък щъркелът броди и търси гущери, змии и жаби, за да ги лови.

В народните вярвания има редица поверия и за други птици. Лястовицата например е обичана като предвестник на пролетта. За нея казват, че станала жена на много лош мъж и затова решила да избяга. Помолила Господ да я превърне в птица и той я преобразил на лястовица. Когато литнала да бяга обаче, свекърът ѝ успял да я хване за средните пера на опашката. Те се отскубнали и затова сега лястовицата е с раздвоена опашка.

Смятало се, че орелът е единственото живо същество, което може да отведе градоносните облаци далече от обитаемите от него места. Вярвало се, че когато остарее, той отивал накрай света, където пиел жива вода от тайнствено езеро и се връщал подмладен. Така си обяснявали дълголетието на орлите.

За свраката пък се вярвало, че влияе върху растенето на зъбите. Затова когато се извади млечно зъбче на детето, дава му се да го хвърли на покрива и да извика: „На ти, сврако, костен зъб, дай ми железен“.

КРЪЩАВАНЕ

Преди много, много години в Юдея се появил един велик пророк – Йоан, наричан още Предтеча. Той започнал да проповядва, че предстои идването на Сина Божий на земята, който ще спаси хората и ще им разкрие път към Царството Божие. За да са достойни за него, те

Трябвало да се покаят за своите грехове. Отвсякъде започнали да се стичат хора, а св. Йоан ги кръщавал в река Йордан като знак за тяхното пречистване. Един ден там дошъл и Иисус Христос. Когато Йоан извършил кръщенето, всички присъстващи видели как Духът Божий като гълъб се спуснал върху Иисус Христос и се чул глас от небесата: „Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение“.

След възкресението на Иисус Христос той се явил на своите ученици и им казал: „Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светия Дух“. Така се явило кръщенето, чиято цел е вярващият да се възроди за нов, праведен и свят живот, като се очисти от първородния грях. Това е грехът, извършен от първите хора Адам и Ева, които не изпълнили заповедта на Господ да не откъсват плод от Дървото на познанието. Подлъгани от змията, те опитали от плода и били прогонени от рая. Последниците от този грях, който отделил първите хора от Господ, се предават на техните потомци.

Кръщаването на детето става обикновено една седмица след раждането, но не по-късно от 40-ия ден. Защото, ако умре некръстено, душата му може да се превърне в зъл дух. Кръщаването се извършва в църквата, където свещеникът трикратно потапя бебето във вода и произнася: „Кръщава се Божият раб (или рабиня) в името на Отца и Сина и Светия Дух“.

ВЛАСЬОВДЕН

На 11 февруари е празникът на св. Власий.

Българите особено тачели този празник, защото считали, че св. Власий е покровител на домашните животни и особено на воловете и кравите. Тях светецът ги предпазвал от особена болест на червата – влас.

ЮНАК

Илюстрация Олег Топалов

Юнакът е приказен образ, характерен най-вече за южните славяни. Той е едър млад мъж, с голяма смелост, нечовешка сила и свръхестествени способности. Най-известните юнаци в българския фолклор са Крали Марко, Вълкашин, Момчил юнак, Дете Дукадинче...

Характерно за всички юнаци е, че още при тяхното раждане орисниците им предричат необикновена съдба, от която те не успяват да се отклонят. Борят се със злото и неправдите, с мъчителите и потисниците на народа. Сблъскват се с чародеи, самодиви и змейове, които почти винаги успяват да преборят и да подчинят на волята си.

Образът на юнака се появява във фолклора като необходимост да

СЕ ПОДХРАНИ ВЯРАТА НА НАРОДА, ЧЕ ИМА НЯКОЙ, КОЙТО ДА ГО ЗАКРИЛЯ. ЗАТОВА НА НЕГО СЕ ПРИПИСВАТ НЕОБИКНОВЕНИ КАЧЕСТВА – ТОЙ Е ТОЛКОВА СИЛЕН, ЧЕ С ЕДИН ЗАМАХ НА САБЯТА РАЗСИЧА ТРИ СИНДЖИРА, ЗА ДА ОСВОБОДИ ПОРОБЕНИТЕ, ТОЛКОВА Е БЪРЗ, ЧЕ ПОЧТИ ЛЕТИ С КОНЯ СИ. ЮНАКЪТ ПО ПРИНЦИП Е ПОБЕДИТЕЛ. ТОЙ НЕ МОЖЕ ДА ПРЕТЪРПИ ПОРАЖЕНИЕ НЕЗАВИСИМО ОТ НЕРАВНОСТОЙНИЯ БРОЙ НА ПРОТИВНИЦИТЕ. МОЖЕ ДА ВОЮВА ДОРИ С ЦЕЛИ ВОЙСКИ.

НАЙ-ГОЛЕМИЯТ ЮНАК В БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКЛОР Е КРАЛИ МАРКО. ТОЙ Е ИЗВЕСТЕН В ИСТОРИЯТА КАТО ХРИСТИЯНСКИ ВЛАДЕТЕЛ, КОЙТО Е ВОЮВАЛ СРЕЩУ ТУРЦИТЕ. ЖИВЯЛ Е ПРЕЗ XIV ВЕК В МАКЕДОНИЯ И ГРАД ПРИЛЕП Е БИЛ НЕГОВА СТОЛИЦА. В ЮНАШКИТЕ ПЕСНИ Е ИЗГРАДЕНА ЦЯЛАТА ПОЕТИЧНА БИОГРАФИЯ НА ГЕРОЯ. ОТ НЕГОВОТО РАЖДАНЕ ДО ПРИДОБИВАНЕТО НА НЕОБИКНОВЕНА СИЛА, КАТО СУЧЕ САМОДИВСКО МЛЯКО, ОТ ЗАГУБВАНЕТО НА СИЛАТА ДО СМЪРТТА. СЪДБАТА МУ СЕ СЛИВА СЪС СЪДБАТА НА МНОГОБРОЙНИ ЮНАЦИ, ЗАД ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ КОИТО СЕ КРИЯТ ИСТОРИЧЕСКИ ЛИЧНОСТИ КАТО МОМЧИЛ ЮНАК. ТОЙ Е ПРЕДСТАВЕН КАТО ВУЙЧО НА КРАЛИ МАРКО.

НАРОДНИЯТ ПЕВЕЦ РИСУВА КРАЛИ МАРКО С ПОДЧЕРТАНА СИМПАТИЯ – ТОЙ Е НЕПРИМИРИМ С НЕПРАВДАТА, ЯРОСТЕН Е В БИТКИТЕ С ВРАГОВЕТЕ, НО И МНОГО ЧОВЕЧЕН КЪМ БЕЗЗАЩИТНИТЕ. ВЪЗПЯВАН Е КАТО МОГЪЩ ЮНАК С НЕОБИКНОВЕНА ФИГУРА И ФИЗИЧЕСКА МОЩ. ЗА ДА СЕ ПОДЧЕРТАЕ НЕГОВАТА ИЗКЛЮЧИТЕЛНОСТ, СЕ ПРЕУВЕЛИЧАВА И ВЪНШНИЯТ МУ ВИД – ДОСПЕХИТЕ МУ БЛЕСТЯТ КАТО СЛЪНЦЕ, САБЯТА МУ НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ ВДИГНАТА ОТ НИКОЙ ДРУГ... ФАНТАСТИЧНИ СПОСОБНОСТИ ИМА И НЕГОВИЯТ КОН ШАРКОЛИЯ – В КРИТИЧНИ МОМЕНТИ ТОЙ ПРОГОВАРЯ С ЧОВЕШКИ ГЛАС, ЗА ДА НАПОМНИ НА ЮНАКА, ЧЕ Е ЗАБРАВИЛ ОРЪЖИЕТО СИ, ИЛИ ПЪК МУ ПОДСКАЗВА В КАКВА ПОСОКА СА ИЗБЯГАЛИ ВРАГОВЕТЕ. КРАЛИ МАРКО УЧАСТВА В МНОГОБРОЙНИ БИТКИ С ЧУДОВИЩА И ЧУЖДЕНЦИ НАШЕСТВЕНИЦИ, ПОБЕЖДАВА МУСА КЕСЕДЖИЯ, ФИЛИП МАДЖАРИН, ЧЕРНИ АРАПИ И БРАНИ БЪЛГАРСКАТА ЗЕМЯ.

СЪС СВОЯТА СИЛА, ЛОВКОСТ И ХИТРОСТ ЮНАКЪТ ВЪПЛЪЩАВА В СЕБЕ СИ НАРОДНИЯ ИДЕАЛ ЗА ЗАКРИЛНИК В ТЕЖКИТЕ МОМЕНТИ ОТ ЖИВОТА.

ЯВОРЪТ ПАЗИ ОТ ЗЛИ СИЛИ

Яворът е чудно дърво, едно от най-почитаните от народа. Разказва се, че когато се изморявал от битките с морската стихия, св. Никола лягал да си почине под неговата сянка. Смята се, че яворът е произлязъл от млад момък, който след раздялата със своята любима се превърнал в могъщо дърво. Не случайно в народните песни юнакът често се оприличава на „зелен явор“, а момата на „вита ела“.

Според народните вярвания под сянката на това дърво може да седне да си почине или да заспи всеки обикновен човек, без да се страхува от лоши духове, болести или магии. В същото време обаче яворът би могъл да бъде и опасно място, тъй като понякога самодивите го избират, за да си вържат люлките по клоните му.

Най-важните предмети в старата българска къща обикновено са направени от явор. Тогава те имат магическо, предпазно действие срещу всякакви лошотии и зли демони. Това са бъклицата, ведрото и мотовилката. От явор се прави и овчарският кавал – когато свири с яворов кавал, овчарят не се страхува да навлезе и в най-страшните места – сборища на лоши духове, самодивски езера и игралища. Сватбарската чаша, от която кумът ритуално дава на младоженците да пият вино, за да има помежду им любов и сговор, непременно трябва да е от това дърво. От него се изработва също и ведрото, с което булката ще донесе вода на първия ден след сватбата. Единственото може да я предпази от самодиви и змейове. А кобилицата, с която се носи водата, също трябва да е от ясен или от явор.

В народните вярвания важно място заемат и други дървета. Заради своята якост например дрянът е символ на здраве, дълголетие и късмет. Той цъфти рано и това е връзката му с младостта и радост-

ТА. ОТ ДРЯН СА КРИВАЦИТЕ НА КОЛЕДАРИТЕ И СУРВАЧКИТЕ НА СУРВАКАРЧЕТАТА. ДРЯНОВИ ПЪПКИ СЕ СЛАГАТ НА ТРАПЕЗАТА НА БЪДНИ ВЕЧЕР, ПРИКАДЯВАТ СЕ ЗАЕДНО С ДРУГИТЕ ХРАНИ, А ПОСЛЕ ГИ ПУКАТ В ОГНИЩЕТО ЗА ЗДРАВЕ И КЪСМЕТ. ДРЯНЪТ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРИСЪСТВА НА СВАТБИТЕ И КРЪЩЕНЕТАТА.

ВСЯКА ГОДИНА НА ЦВЕТНИЦА В ХРАМОВЕТЕ СЕ ОСВЕТЯВА ВЪРБА, ПЛЕТАТ СЕ ВЪРБОВИ ВЕНЦИ, КОИТО СЕ СЛАГАТ ПРЕД ИКОНАТА И НАД ВРАТАТА. ТОВА СЕ ПРАВИ, ЗА ДА СЕ ЧЕСТВА ВЛИЗАНЕТО НА ХРИСТОС В ЙЕРУСАЛИМ.

ДЪБЪТ СЪЩО Е МНОГО ПОЧИТАН. ТОЙ Е СВЕЩЕНОТО ДЪРВО НА ПЕРУН – ВЪРХОВНИЯТ БОГ НА МЪЛНИЯТА В СЛАВЯНСКАТА МИТОЛОГИЯ. ОТ НЕГО СЕ ПРАВИ БЪДНИКЪТ ЗА БЪДНИ ВЕЧЕР.

СЪДЪРЖАНИЕ

А АТАНАСОВДЕН, А НДРЕЕВДЕН.....	4-5
Б БЪДНИ ВЕЧЕР, Б АБУНДЕН	6-7
В ВЕЛИКДЕН.....	8
Г ГЕРГЬОВДЕН.....	10
Д ДИМИТРОВДЕН, Д ЯДО КОЛЕДА	12-13
Е ЕНЬОВДЕН.....	14
Ж ЖИТОТО В НАРОДНИТЕ ОБИЧАИ	16
З ЗАДУШНИЦА, З МЕЙОВЕ	18-19
И ИВАНОВДЕН, И ГНАЖДЕН, И ЛУНДЕН.....	20-21
Ў ЎОРДАНОВДЕН	22
К КУКЕРИ.....	24
Л ЛАЗАРОВДЕН.....	26
М БАБА М АРТА.....	28
Н НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК НА БЪЛГАРИЯ, Н ЕСТИНАРСТВО.....	30-31

О	ОРИСНИЦИ, ОРАТНИЦИ	32-33
П	ДЕН НА БЪЛГАРСКАТА ПРОСВЕТА, ПОКЛАДИ	34-35
Р	РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО	36
С	ДЕН НА СЪЕДИНЕНИЕТО, СУРВАКАРИ	38-39
Т	ТРИФОН ЗАРЕЗАН, ТОДОРОВДЕН	40-41
У	УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО, УРОЧАСВАНЕ	42-43
Ф	ФАНТАСТИЧНИ СЪЩЕСТВА	44
Х	ХАЛА	46
Ц	ЦВЕТНИЦА, ЦВЕТА	48-49
Ч	ЧУМИНДЕН, ЧУМАТА	50-51
Ш	ШЕВИЦИ	52
Щ	ЩЪРКЕЛЪТ ДОНАСЯ БЕБЕТАТА	54
Ъ	КРЪЩАВАНЕ	56
Ь	ВЛАСЬОВДЕН	57
Ю	ЮНАК	58
Я	ЯВОРЪТ ПАЗИ ОТ ЗЛИ СИЛИ	60